

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มกรุงธนเหนือ

**Academic Leadership of School Principals and Learning Organization
in the Basic Educational Schools under the Bangkok Metropolitan
Administration, North Krung Thon Group**

ธาดา วิภยวารภรณ์, อุไรรัตน์ แยมชุตติ,
วิเชียร อินทรสมพันธ์ และ พรพิรุณ วงศ์สมุด
มหาวิทยาลัยธนบุรี

**ThadaWikaiwaraporn, UraratYamchuti,
Wichien Indarasompun and Pornpiroon Womgsamut**
Thonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : kanoom2008@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ2) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ
กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารและครู ในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ปีการศึกษา
2565 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ
.943วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's correlation) วิเคราะห์
พหุคูณอย่างง่าย โดยวิธี Stepwise (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน รองลงมา คือด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการ
เรียนรู้แก่ผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน2) ระดับการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ พบว่า ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นบุคลากรรอบรู้ รองลงมา คือ

* วันที่รับบทความ : 21 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 19 มกราคม 2566; วันตอบรับบทความ : 20 มกราคม 2566

ด้านแบบแผนความคิด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม3)ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8) และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11) ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือภาพรวม (Ytot) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad Y' = 2.080 + 0.375(X8) + 0.143(X11) \quad (R^2 = 0.484)$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad Zy' = 0.522(X8) + 0.213(X11) \quad (R^2 = 0.484)$$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ; การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้; สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ

Abstracts

“The objective this study aimed to, 1) levels to academic leadership of basic educational institution administrators, levels to learning organization of basic educational institution, and 3) academic leadership of educational institution administrators affecting the learning organization of basic educational institution, North Krung Thon group. A sample group comprised 320 principals and teachers in the schools under the BMA, North Krung Thon group. A questionnaire, with a reliability of .943, was used as a research instrument. Data were analyzed utilizing frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and Stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that (1) the overall level of the academic leadership of the principals in the schools under the BMA, North Krung Thon group was high. When inspecting individual aspects, it was found that the highest average aspect was monitoring students' progress, followed by organizing learning support activities for students, while communicating the school's goals was the lowest. (2) Overall level of the learning organization of the schools under the BMA, North Krung Thon group was high. When inspecting individual aspects, the highest average aspect was being knowledgeable, followed by the thought pattern, while the lowest was constructing a shared vision. (3) the academic leadership of the school principals in the aspect of assigning teachers to take good care of students (X8) and organizing the learning support activities (X11) affected the overall (Ytot) learning organization status of the schools under the BMA, North Krung Thon group, significantly at .05 level. The multiple regression equations could be drawn as follows:

$$\text{Raw score equation} \quad Y' = 2.080 + 0.375(X8) + 0.143(X11) \quad (R^2 = 0.484)$$

$$\text{Standardized score equation} \quad Zy' = 0.522(X8) + 0.213(X11) \quad (R^2 = 0.484)$$

Keywords: Academic Leadership; Learning organization; Basic Educational schools under the BMA; North Krung Thon Group

บทนำ

การบริหารและการจัดการสถานศึกษาเป็นกระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหารเพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์การได้กำหนดไว้และสามารถบริการทางการศึกษาแก่สังคมได้เป็นอย่างดีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพราะมีอำนาจในการตัดสินใจรวมทั้งการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีลักษณะที่ดีทั้งทางด้านคุณวุฒิและคุณธรรม จริยธรรม เพื่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา(ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 7) กล่าวไว้ว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ” ซึ่งมีขอบเขตการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ซึ่งงานทั้ง 4 ด้านงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียนคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องงานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเองดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผลสื่อและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและความจำเป็นของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 9)

ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาวะผู้นำและมีลักษณะเฉพาะหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนให้มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนโดยต้องปรับปรุงพันธกิจของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์เป้าประสงค์ของโรงเรียน ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ส่วนที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการพัฒนาทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนคือ การจัดทำพันธกิจของโรงเรียน กล่าวได้ว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนสนใจการเรียนการสอนในห้องเรียน ความมีประสิทธิภาพของการทำงานของครู และความสำเร็จของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน (Leithwood, 2006 : 28)

“องค์กรแห่งการเรียนรู้” เป็นองค์กรที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน ภายในระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก เป้าประสงค์สำคัญ คือเอื้อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างเป็นฐานความรู้ที่เข้มแข็งขององค์กร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เป็นแนวคิดบริหารที่ใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวสู่ความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะภาครัฐ การ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน โดยสามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับระบบบริหารรูปแบบอื่น ที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาองค์กรให้เพียบพร้อมไปด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และให้บรรลุผลสำเร็จในระบบการบริหารเชิงคุณภาพ รวมตลอดทั่วทั้งองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สถานศึกษา” ในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรชุดใหม่ที่สนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับมีความพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนางานอย่างยั่งยืน

สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ทำงานด้านให้การศึกษาในสังคมซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญที่สุด คือ การจัดการศึกษาให้กับประชาชนโดยให้มีพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล โดยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรวมซึ่งหมายถึง การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพสถานศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่างๆในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจหลักของหน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้บริหารซึ่งได้แก่ นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติและทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 1)

ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีความสามารถในการบริหารงานในสถานศึกษาการจัดการกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกันทุกคนซึ่งเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จความสำเร็จ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจัดปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ดีอยู่คุณภาพให้หมดไป ส่งผลถึงการเป็นองค์กรที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของคนภายในองค์กร โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในและภายนอก

องค์กร เพื่อดำเนินการให้เกิดผลภายใต้กลยุทธ์การบริหารในเชิงรุกเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้องค์กรดำรงอยู่ได้อย่างสง่างามเผย โดยมีวัฒนธรรมที่ดีกระบวนการต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องและเสริมสร้างบริบทการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ อันจะนำพาให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างน่าพึงพอใจตามสภาวะการณ์ขององค์กรนั้นๆ โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร พันธกิจและยุทธศาสตร์ การดำเนินงานบริหารจัดการ โครงสร้างองค์กร ระบบองค์กร บรรยากาศในการทำงานและการจูงใจ (Kaiser, Sandra M, 2000 : online) ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะวรรณ แววรรณจิตต์ (2561 : 1) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ พบว่า 1) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้และด้านการมีรูปแบบความคิด 2) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นสถานศึกษามีความต้องการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและให้ได้มาตรฐานการศึกษา การบริหารงานจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถช่วยพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การวางแผนดำเนินงานวิชาการ และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และแนวการปรับปรุงการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่ม
กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่ม
กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการรองผู้อำนวยการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรอง
ผู้อำนวยการ และครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา
2563 จำนวน 91 โรงเรียนจำนวน 1,859 คน(ข้อมูล ณ 25 กรกฎาคม 2565)

(ที่มา: รายงานสถิติการศึกษาปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้อำนวยการรองผู้อำนวยการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการ และ
ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 91
โรงเรียนกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เลือกตัวอย่างตาม
โอกาสทางสถิติ(probability sampling) ด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling)จำแนก
ตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายจากประชากรจำนวน 1,859 คนสุ่มได้ 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 320 ชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุระดับการศึกษา
ตำแหน่งในปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ (forced
choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามแนวคิดของฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี
(Hallinger and Murphy) ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน 2) การสื่อสารเป้าหมายของ
โรงเรียน 3) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน 4) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร 5) การ
ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 6) การควบคุมเวลาในการสอน 7) การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่าง

ใกล้ชิด 8) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู 9) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 10) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ 11) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

การตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ของแบบสอบถามความคิดเห็น มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Rating Scales) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนของแต่ละช่วงน้ำหนักดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของเซ็งเก้ (Senge, 1990 : 1)

ประกอบด้วย 1) ความเชี่ยวชาญบุคคล 2) แบบแผนทางความคิด 3) วิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้เป็นทีม 5) มีการคิดอย่างเป็นระบบ

การตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 3 ของแบบสอบถามความคิดเห็น มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต(Likert Rating Scales) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนของแต่ละช่วงน้ำหนักดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร

2. นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการเพื่อร่างข้อความคำถามตามตัวแปรที่จะประเมิน

3. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปสร้างแบบประเมินตามตัวแปรที่จะประเมิน

4. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ประธานและกรรมการที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

5. ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสอบถามที่สร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยพิจารณาตรวจสอบ ข้อความ สำนวนภาษา ความถูกต้อง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิค IOC (index of Item objective congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 แห่ง ๆ ละ 10 ฉบับ รวม 30 ฉบับ โดยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการ และครูเป็นผู้ให้ข้อมูล

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของครอนบาค (cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .943

เก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี ถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามวิธีทำแบบสอบถามออนไลน์ผ่านการสแกน QR code ที่แนบไว้ด้านล่างของหนังสือขอความอนุเคราะห์โดยแบบสอบถามสร้างด้วย Google Form และเก็บคืนด้วยตนเอง โดยส่งคืนทางline

3. ผู้วิจัยตรวจสอบแบบประเมินที่รับกลับคืนแล้วคัดเลือกเฉพาะแบบประเมินที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน

เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และหน้าที่ความรับผิดชอบที่ปฏิบัติในปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

1.3 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5 นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณค่าทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานได้แก่

2.1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และหน้าที่ความรับผิดชอบที่ปฏิบัติในปัจจุบัน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2.2 การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1997 : 190) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึงอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึงอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึงอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 การวิเคราะห์ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1997 : 190) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึงอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึงอยู่ในระดับมาก

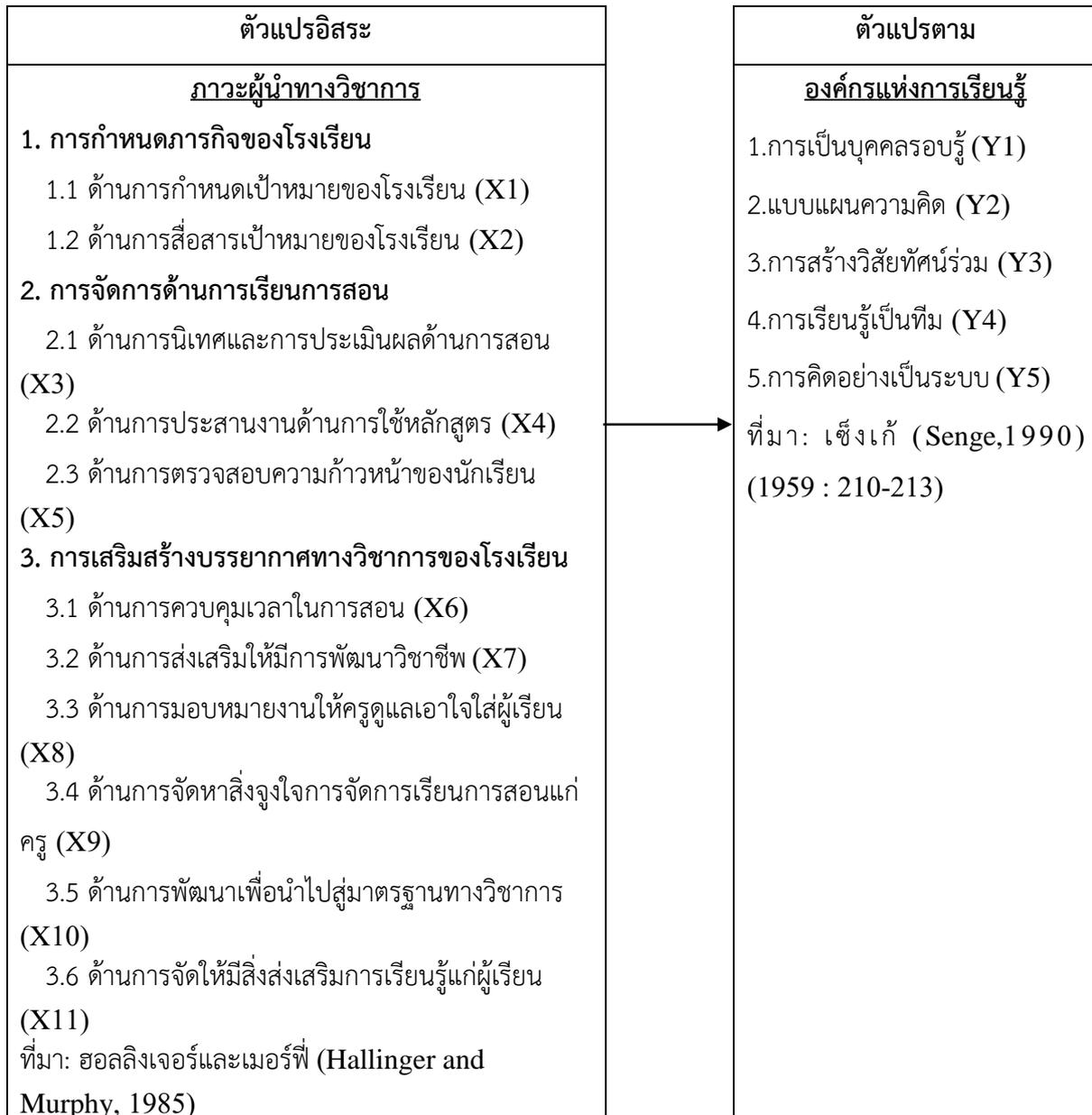
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึงอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึงอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 80.31 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50ปีจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 36.56 มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 50.94ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานในตำแหน่ง ส่วนใหญ่เป็นครู 253 คน ร้อยละ 79.06 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21-25 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 45.62

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร (โดยภาพรวม)
(n = 320)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน				
1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน(X1)	4.42	.523	มาก	5
1.2 ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน(X2)	4.34	.682	มาก	11
2. การจัดการด้านการเรียนการสอน				
2.1 ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน(X3)	4.38	.646	มาก	9
2.2 ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร (X4)	4.41	.597	มาก	7
2.3 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X5)	4.50	.535	มากที่สุด	1
3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน				
3.1 ด้านการควบคุมเวลาในการสอน (X6)	4.40	.641	มาก	8
3.2 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (X7)	4.35	.692	มาก	10
3.3 ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8)	4.41	.568	มาก	6
3.4 ด้านการจัดหาสิ่งจูงใจการจัดการเรียนการสอนแก่ครู (X9)	4.43	.613	มาก	4
3.5 ด้านการพัฒนาเพื่อนำไปสู่มาตรฐานทางวิชาการ (X10)	4.44	.621	มาก	3
3.6 ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11)	4.44	.606	มาก	2
ภาพรวม	4.41	.531	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.531$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.535$) รองลงมา คือด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.606$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.682$)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร (โดยภาพรวม) (n = 320)

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การเป็นบุคคลรอบรู้ (Y1)	4.50	.576	มากที่สุด	1
2. แบบแผนความคิด (Y2)	4.46	.588	มาก	2
3. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Y3)	4.18	.748	มาก	5
4. การเรียนรู้เป็นทีม (Y4)	4.36	.498	มาก	4
5. การคิดอย่างเป็นระบบ (Y5)	4.39	.542	มาก	3
ภาพรวม	4.37	.408	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.408$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.576$) รองลงมา คือ ด้านแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.588$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.748$)

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ (n = 320)

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	2.080	.135		15.423	.000
ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8)	.375	.043	.522	8.630	.000
ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11)	.143	.041	.213	3.521	.000

ค่าคงที่ = 2.080, SE_{est} = ± .135
R = .695, R² = .484, R²_{adj} = .480, F = 12.395, Sig. = .000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8) และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ในการทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ภาพรวม (Y_{tot}) เท่ากับ 0.695 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R²) เท่ากับ 0.484 หมายความว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8) และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11) สามารถทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือในภาพรวมร้อยละ 48.40 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ 0.480 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.135 ในลักษณะนี้แสดงว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8) และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11) ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สมการคะแนนดิบ} & Y' = 2.080 + 0.375(X8) + 0.143(X11) \quad (R^2 = 0.484) \\ \text{สมการคะแนนมาตรฐาน} & Zy' = 0.522(X8) + 0.213(X11) \quad (R^2 = 0.484) \end{aligned}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ ชัยบัณฑิต (2560 : 5) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล (2562 : 1) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ พัฒนาให้ครูเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถสร้างผลงานเชิงสร้างสรรค์และความสามารถในการพัฒนาตนเองและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาให้เกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งด้านแบบแผนความคิด มีการวางแผนตามกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมีมุมมองศึกษาตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ ชัยบัณฑิต (2560 : 5) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 ผลวิจัยพบว่าความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล (2562 : 1) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ในด้านการมอบหมายงานให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน (X8) และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (X11) ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ภาพรวม (Ytot) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ จัดเตรียมรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และนำข้อมูลมาแจ้งให้ครูทราบเพื่อสะดวกในการพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเดือดร้อนและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาได้ตามวัตถุประสงค์ และให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการแก่นักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความสำเร็จและความก้าวหน้าของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล ศิลปคนธรรพ์ (2556 : 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะวรรณแวววรรณจิตต์ (2561 : 1) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุได้ร้อยละ 39.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการมีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องงานวิจัยของ Davis & Thomas (1989 : 1) ได้ศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารและผลที่มีต่อการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทำการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมือง 2 แห่งและเปรียบเทียบภาวะผู้นำ 6 ด้านคือการประสานงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การเน้นผลสัมฤทธิ์การประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศความเป็นระเบียบเรียบร้อย การกำหนดยุทธวิธีการสอน และการสนับสนุนครูผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมเพียง 4 ด้าน คือการเน้นผลสัมฤทธิ์การจัดบรรยากาศความเป็นระเบียบเรียบร้อย การประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและการสนับสนุน ได้รับการรับรู้จากกลุ่มครูว่าเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปรับปรุงโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยส่งเสริมให้มีการนิเทศและประเมินผลการสอบของครูโดยให้ครูมีการทบทวนทำความเข้าใจด้านหลักสูตรเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนตามจุดประสงค์
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของผู้เรียนโดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยให้ครูผู้สอนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันแนะนำอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่นทำให้เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้เป็นทีมโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกภาคส่วนในสถานศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในด้านความคิดความสามารถและทักษะที่ครูมีความแตกต่างหลากหลาย
4. ให้ครูร่วมสร้างวิสัยทัศน์ภายในสถานศึกษาสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดเป้าหมายพันธกิจเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพและเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการด้านอื่นๆนอกเหนือจากการมอบหมายให้ครูดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในสถานที่แตกต่างกัน เพราะในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ในการวิจัยสำรวจครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อให้มีความครอบคลุมของข้อมูล
2. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพราะในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งในการวิจัยสำรวจครั้งต่อไป ควรเพิ่มการสำรวจเชิงคุณภาพ เพื่อสอบถามข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฑาทิพย์ ชัยบัณฑิต. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาดไทย.

- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- ปิยะวรรณ แววรรณจิตต์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3*. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สมถวิล ศิลปคนธรรพ์ . (2556). *ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, John W. 1977. *Research in Education*. (3rd ed). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc
- Davis, G. A., & Tomas, M. A. (1989). *Effective schools and effective teacher*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hallinger, P., & Murphy, M. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The Elementary School Journal*. 8 (6), 221-224.
- Kaiser, Sandra M. (2000). *Mapping the Learning Organization: Exploring A Model of Organizational Learning*. N. P. : Dissertation for the Louisiana State University. Retrieved from https://digitalcommons.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=8202&context=gradschool_disstheses.
- Leithwood, K. (2006). A review of the research: Education leadership. The laboratory for student success at temple university center for research in human development and education. University of Toronto. *Online*. Retrieved on August 28, 2006 from <http://www.temple.edu/lss>.
- Senge, P.M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday Currency.